

kommer da an paa, hvorledes disse ville opfatte Sagen, om de ikke ville gaae ind paa at bedømme Spørgsmaalet, ikke alene i Henhold til positibet gylbige Lovbestemmelser i vor Ret, men ogsaa til almindelige Retsgrundsætninger. Man vilde altsaa ligesom stille den Udsigt aaben, at hele denne Sag kunde blive underkjenbt, saaledes at Cierne af disse Grunde, efterat vi her have vedtaget en Lov om, at de kun skulle kunne erhverve Byggefrihed mod Veberlag, skulde gennem Domstolene kunne faae annulleret Alt, hvad vi have bestemt, og Domstolene skulde altsaa kunne statuere, at hele den Lov, vi have givet, var ugyldig. Dette vilde blive det praktiske Resultat af Forslagets Vedtagelse, men det er, mine Herrer, Noget, som jeg paa ingen Maade troer, vi kunne indlade os paa. Efter Alt, hvad der er kommet frem i denne Sag, have vi ikke mindste Grund til at antage, at der i vor Lovgivning findes nogen særlig Bestemmelse, hvor- efter den kan bedømmes, men det, hvorpaa det kommer an, er visse almindelige Grundsætninger af retsphilosophisk Art med Hensyn til Servitutens Betydning, hvorom der kan strides, hvorom der kan være een Mening hos En og en anden hos Anden. Man kan derfor ikke forud have nogen Mening om, hvilken Stemning der nærmest vil gjøre sig gjældende med Hensyn til dette Spørgsmaal, men naar Sagen afhænger af saadanne Grundsætninger, forekommer det mig, at det tilkommer Lovgivningsmagten at afgjøre slige Spørgsmaal, naar de komme frem. Det maa erindres, at vort Standpunkt i denne Sag er følgende: Vi sige, at Staten ikke behøver at afløse den Servitut, hvorom her er Tale, uden Erstatning, og vi støtte dette væsentligt paa, at saadanne Servituter ikke efter de mugjældende Grundsætninger kunne paalægges uden en saadan. Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt nogen Erstatning i sin Tid er giben for den Indskrænkning, der da blev paalagt, er der deels vægtige Vidnesbyrd, som tale for, at dette har været Tilfældet, og deels er det i alt Fald saa længe siden, at der aldeles ingen tvingende Nødvendighed er for at lade dette Spørgsmaal have nogen afgjørende Indflydelse paa denne Sag. Saameget er i alt Fald vist, at den ene Slægt efter den anden gennem Generationer har er-

hvervet disse Grunde med den fulde Bevidsthed om, at Servituten uafviseligt paalaa dem i Fremtiden, men, naar Stillingen er saaledes, kan det efter min fulde Overbeviisning ikke ansees for at være Lovgivningsmagtens Sag at overlade dette Spørgsmaals Afgjørelse til Domstolene; det maa være dens Sag selv at afgjøre det, hvilket den tidligere i ikke saa Tilfælde har gjort, idet den ved at have Servituter har paalagt snart fuldstændig, snart usfuldstændig og snart ingen Erstatning. Hvor der ingen positive Bestemmelser findes, i Henhold til hvilke en privat Mænd har erhvervet sin Ret, tilkommer det Lovgivningsmagten at afgjøre, om der ved den enkelte Servituts Ophævelse skal gives Erstatning eller ikke; det er dette Hensyn, mine Herrer, der for mig er det Afgjørende i Sagen. Jeg kan ikke troe, at Rigsdagen skulde ville finde det rigtigt at give en Lov, som overlod til Domstolene at afgjøre, hvorvidt den skulde have nogensomhelst Gylbighed. — Naar den ærede Ordfører har omtalt vort Forslag til § 8 og gjettet paa hver Hensigt dermed, har han fuldkommen rigtigt opfattet denne. Med det subsidiaire Forslag betragte vi nemlig hele Loven som en finansiell Daarftab, men den ærede Ordfører har ikke opfattet en anden Side af Sagen, som netop er den, jeg nu har tilladt mig at omtale. Dersom det subsidiaire Forslag skulde blive vedtaget, vilde hele den foreliggende Lov efter min Overbeviisning være at betragte som sat i Tvivl, og den vilde derved modtage en saadan Plet, at den ikke i mine Dine fortjente at gaae videre; derfor vil jeg i saa Tilfælde hellere renoncere paa den Bestemmelse, der findes i § 8. Jeg vilde meget beklage dette, thi jeg er fuldkommen enig med den ærede Ordfører i, at det er en meget heldig og frugtbar Tanke, som er nedlagt i denne Paragraph, og jeg har gjort mig min bedste Tild for at støtte hans Bestræbelser for at føre Sagen saaledes igjennem. Dette agter jeg ogsaa fremdeles at gjøre, men, vedtages den Bestemmelse, den ærede Ordfører subsidiairt har foreslaaet, kan jeg ikke stemme for § 8, og, hvis den dog bibeholdes, kan jeg ikke stemme for Loven. Derimod kunde jeg stemme for denne, hvis hans principale Forslag blev ved-